

MINDER GELD, BETERE ZORG

Tegen de achtergrond van sombere economische voorspellingen onderhandelen CDA, LPF en VVD over het in de toekomst te voeren overheidsbeleid. Vorige week liet het CPB weten dat de budgettaire ruimte voor het nieuwe kabinet een schamele 2 miljard euro is, ongeveer de helft van wat in november vorig jaar nog werd verwacht. Is dit geld voldoende om de grote knelpunten in de maatschappij op te lossen en de ontevredenheid bij de kiezers weg te nemen? Of zet de beperkte ruimte de onderhandelingen onder druk?

Ik denk van niet. Op de belangrijke punten zijn de inhoudelijke verschillen tussen de partijprogramma's zo klein dat de onderhandelaars er snel uit kunnen zijn. Als het lang duurt is dat alleen maar spel. De kiezer heeft aangegeven dergelijke spelletjes niet te waarderen. Daarom zal nog voor de vakantie het nieuwe kabinet samen met de Koningin op de trappen van haar paleis staan.

In feite is het een zegen dat er zo weinig geld beschikbaar is. Onder Paars II ging het ons economisch goed en was de prikkel tot verandering te zwak. Daarom gebeurde er te weinig, of werd het geld ondoelmatig rondgestrooid.

Neem nou bijvoorbeeld de zorg, waar substantieel geld naar toe is gegaan. De zorguitgaven zijn toegenomen van 24 miljard euro in 1994 tot ongeveer 40 miljard in 2002. De helft van het extra geld is opgegaan aan meer zorg, betere middelen en werkdrukvermindering voor het personeel. Sinds 1994 is de werkgelegenheid in de zorgsector met maar liefst 180.000 arbeidsjaren (20 procent) toegenomen. De andere helft van het geld ging op aan kosten- en loonstijging. Boven de marktconforme salarisstijging van 4% zijn de salarissen 1 à 2 procent gestegen. Toch zijn de wachtlijsten gebleven en klagen zowel patiënten en personeel steen en been. Het ziekteverzuim ligt nog steeds rond de 7 procent, en is dus te hoog.

De onderhandelingspartijen zijn het eens dat meer geld alleen niet de oplossing is, dat ook de organisatie van de zorg moet veranderen. Ook dit blijkt uit de cijfers: onder paars is de arbeidsproductiviteit in de sector met 6 procent gedaald. Wie

niet met plezier werkt, werkt blijkbaar ook niet hard. De LPF heeft gesteld het liefst helemaal geen extra geld in te zetten, maar hun programma is flexibel. CDA en VVD zijn wel bereid meer uit te geven, de zorg was Zalm's "lovebaby". De vergrijzing dwingt ons ook daartoe. Bovendien, als wij Nederlanders zelf meer aan zorg willen uitgeven, waarom zou de overheid ons dan betuttelen? Vergeleken met andere OECD-landen zijn we echt kreuterig en zelfs *The Economist* vindt dat we te weinig uitgeven.

Het probleem is niet het geld, maar de organisatie. Al 15 jaar lang, sinds het plan Dekker, maken we plannen om de organisatie van aanbodgericht naar vraaggestuurd te kantelen, maar talmen we met de uitvoering. Nu is er een gouden kans om door te pakken. Zonder geld moeten we het wel slimmer aanpakken willen we het beter doen. Slimmer betekent vooral meer ruimte voor ondernemerschap en marktverwerking, ruimte ook voor initiatieven van onder op. De onderhandelingspartijen zijn het in feite daar ook over eens. In de toekomst zal het Ministerie innovaties die zowel voor patiënt als verplegende beter zijn en die minder geld kosten dan de traditionele behandeling niet meer kunnen blokkeren.

Op de werkvloer bestaan ideeën genoeg voor dergelijke innovaties waarvan iedereen profiteert, zo mocht ik deze week op een conferentie ervaren. De huisartsenpost als middel om het tekort aan huisartsen te omzeilen, het ketenbeheer van het ziekenhuis in Sittard, en het *Nightcare* project in Zuid-Limburg waar huisartsen voor efficiënt handelen beloond worden zijn slechts een paar van de voorbeelden.

Een moderne overheid laat zijn burgers de ruimte. Als er al budgetten zijn, dan laat men toe met een klein gedeelte daarvan te experimenteren. De zorgverzekeraars vragen slechts een experimenteerruimte van 5%. Met dit geld, en een ideeënbus voor personeel en patiënten is een revolutie te ontketenen.

Eric van Damme